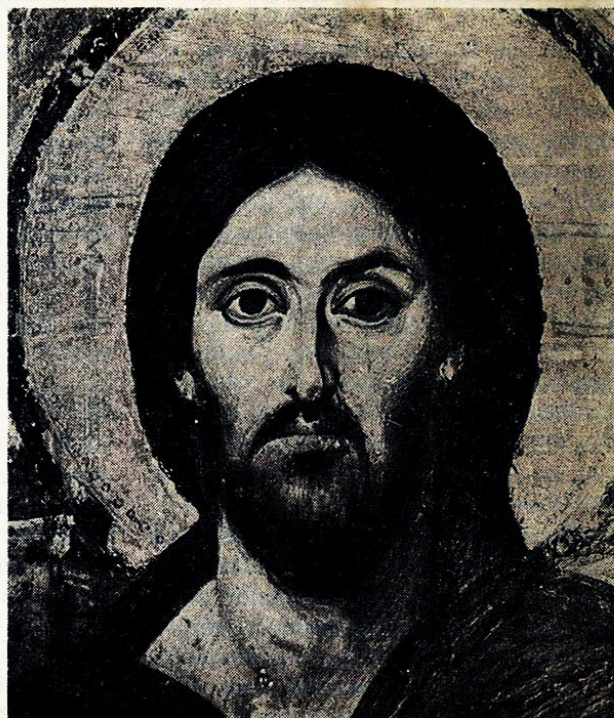

сфотографиран

Хвала Ти, Господе,
за наше породице —
за мужеве, жене
и, особито,
за децу,
која нас уче
како да прослављамо
Твоје свето име
у радости
и живахности!

У Влашкој крај Младеновца, 5. августа

Ко хоће!

Од појаве Господа Исуса Христа људи се деле на оне који Га у животу следе и на оне који Га се одричу; на оне који Га поштују и на оне који Га омаловажавају; на оне који Га воле и оне који Га мрзе; који Га позивају у свој дом и оне који Га прогоне из своје средине. Дешавало се, више пута, да су они који су се упорно борили против Њега, на крају узвикнули: „Галилејче, Ти си победио!” А многи који су макар и делимично схватили Његову величину, приступили су Му отвореног срца, и никада Га више нису напустили.

И дан-данас људи се боре за и против Њега; а Он не престаје да буде центар историје људског рода, ставивши свој неизбрисиви печат на све животне токове човечанства. Зато Он — Господ Христос — и поручује васцелом људском роду: „Без

Мене не можете чинити ништа” (Јн 15:5).

А цар Давид још у Старом завету пита: „Зашто се буне народи и племена помишљају залудне ствари? Устају цареви земаљски и кнезови се скупљају на Господа и на Помазаника Његовог” (Псл. 2:1—2). Уистини су ово видовите и пророчке речи. Као и речи Симеона Богопримца: „Гле, Овај лежи да многе обори и подигне у Израиљу, и да буде знак против кога ће се говорити” (Јл. 2:34). Јер Господ Христос је, уистини, знак против кога су говорили и против кога говоре. А Он је дошао да спасе свет од греха и смрти. Зато и поред толике борбе Он није истеран из људског рода — будући да после Голготе увек бива Васкрс. А они који Га гоне, постају каткад одушевлени следбеници — јер од Савла Божјом благодаћу бива Павле.

Две хиљаде година христовборци се боре против ове узвишене Личности и никако да је савладају и покопају. Но зар Христос није рекао Своме гонитељу Савлу (а преко њега и свима богоборцима): „Савле! Савле! Зашто Ме гониш?... тешко ти је против бодила праћати се” (Д. ап. 9:4—5).

Ни једно време, изгледа, није удаленије од Христа као ово, наше време. Но ни једном времену Христос није потребнији као овом нашем, јер само Он је наш „Пут, Истина и Живот” (Јн 14:6). Он је једини пут до истине, до богопознања, а вечни живот је живот у истини.

Да би човек достигао живот у истини — он мора поћи за Христом, одазивајући се Његовом позиву: „...Ко хоће за мном да иде нека се одрече себе и узме крст свој, па за мном нека иде” (Мк. 8:34). Господ не присиљава људе нити их гони на крст, већ их позива да Га следују, Њега највећег Крстоносца. Он је зато и дошао у свет да буде Пут. Дошао је да буде први у страдањима и први у слави. Он не нагони нити приморава људе већ предлаже и препоручује. Зато и подвлачи: ко хоће! По својој слободној вољи људи су пали у грех, по слободној вољи треба и да се избаве из греха.

Шта значи узети свој крст? Значи драговољно примити сваку горчину коју пружа овај свет; када најбу велике катастрофе да будемо послушни вољи Божјој; да поднесемо свако жртвовање без роптања; да са стрпљењем поднесемо ма какав губитак у животу; да не ропћемо када нас пријатељи издају а окруже непријатељи; да, када нас изводе пред судове и на губилишта, Христа ради, благодаримо Богу за такву част слично безбројним хришћанским мученицима и исповедницима вере; јер од нас се не тражи нешто што нико пре нас није учинио, већ да следујемо примерима многих који су испунили вољу Божју.

Господ не тражи од нас да узмемо крст Његов, него свој, јер је Његов крст најтежи. Он није распет на Крсту због Својих грехова, јер „Он греха не учини нити се превара нађе на устима Његовим”, већ због наших грехова. По томе је Његов крст најтежи. А ми се распињемо због сопствених грехова; зато је наш крст лакши. А Господ не допушта да страдамо више него што можемо. Повећава ли се наше страдање,

Модерна црква Свете Тројице у православном женском манастиру Линтули, у Финској, изграђена 1973.

то се повећава и моћ Божја, као што говори апостол: „Јер како се страдања Христова умножавају на нама, тако се и утеха наша умножава кроз Христа” (2 Кор. 1,5).

Хришћани су увек били свесни Спаситељевих речи — да ће у свету имати многе невоље и да ће бити, због Имена Његовог, гоњени. Ове Спаситељеве речи потврђују се већ две хиљаде година; а то је доказ да су оне истините јер су их изговорила божанска уста. И само онда смо најближи Богу када страдамо, тј. када носимо крст свој. А свети апостол нам поручује да нам кроз многа страдања ваља ући у Божје Царство.

Хришћани — поштујући часни Крст, осењујући се крсним знаком пре и после сваког дела, завршавајући дан и одлазећи на починак — радосно говоре:

Радуј се, пречасни и животворни Крсте Господњи, који прогониш демоне силом распетог Господа нашег Исуса Христа, који је сишао у пакао и сатро силу демонску, и који нам је даровао тебе, Крст свој часни, за прогнање свакога противника. О пречасни и животворни Крсте Господњи, помажи ми увек са светом Владатељком, Дјевом-Богородицом, и са свима светима занавек! Амин.

**Господ не нагони
нити приморава људе,
већ предлаже, препоручује.**

**...
По својој слободној вољи
људи су пали у грех,
по слободној одлуци треба
и да се из греха избеаве.**

Свети Јован Златоусти, позивајући верне да целивају часни крст Господњи, у дане када га света Црква износи пред верне, каже:

Приступимо, побожни зборе, и чистим уснама целивајмо часно дрво на коме је своје божанске руке распростро био Христос Бог наш, на коме су убице пробале света његова ребра, на коме су га појили пићем смешаним са жучи, док се гомила с подсмехом ругала: другима помаже, а себи не може помоћи (Мк. 15: 29—31) и: ако је Син Божји, нека сиђе с крста па ћемо га веровати (Мт. 27: 40—42).

Крстом смо се научили побожно-сти и познали моћ божанске природе;

крстом смо познали Божју правду и достигли добродетелу целоумља;

крстом смо упознали један другог и — некад далеки — сјединили смо се у Христу и постали учесници благодати Духа Светога;

крстом смо познали љубав и силу, и не отказујемо се умрети један за другог;

крстом смо презрели сва добра света и претворили их у ништа, очекујући будућа блага и гледајући у невидљиво као видљиво.

Крст се проповеда и вера се у Бога исповеда и истина се по свему свету разноси;

крст се проповеда и мученици страдају и исповедништво се утврђује;

крст се проповеда и васкрсење се дарује и живот се јавља и царство се небеско потврђује и неверни верују...

Крст је био подигнут против живота, али је њиме дарован живот свету и смрт уништена;

крст је био подигнут против Истине, али је свет њиме испуњен истином;

крст је био подигнут против Господара но Он је на њему распростро руке своје и све привукао Себи...

Спаситељевим страдањем на крсту, Његовим силаском у ад и победонским васкрсењем, разоружан је и побеђен непријатељ човековог спасења; разорен је ад и померен херувим који је са мачем стајао на вратима раја; омогућен је свакоме улазак у рај који хоће побожно у Господу да живи.

Набрајајући сва добротинства која нам је Бог даровао преко крста, свети Јован Златоусти вели:

„О, крсте свети, ... као с живим хоћу да беседим с тобом, виновником радости и победним знаком нашега спасења.

Тобом су двери раја отворене, тобом је моћ смрти срушена, тобом је пакао лишен свог плена; тобом се мртви живота удостојише,

тобом разбојник у рају ликује, тобом се земно с небесним сједињује;

кроз тебе је познање истине, тобом је дарован препоробај крштења,

тобом је опроштај грехова измољен,

тобом је дар Духа Светог запечаћен,

тобом озаменовани храмови се домовима Божјим називају;

тобом празници и славља наша блистају...

Језик изрећи не може шта је све Христос роду људском кроз тебе дао.”

Драгослав М. Степковић

Појава монаштва у раној Цркви

Данас се често гледа на монаштво као на нешто посебно, као на групе људи или жена, који живе светијим, организованијим и потпунијим хришћанским животом. Живот, углавном, проводе у молитви и раду. Имају другачији однос према Богу, ближњем и према самој себи. Са знајемо и о монашким заветима: *безбрачности, сиромаштву* (односно непоседовању личне имовине) и о *послушности*. Па се понекад запитамо: постоје ли, можда, два вида хришћанства — једно узвишеније и доследније, кога се придржавају монаси у манастирима и ван њих, и једно компромисно, мање више номинално — резервисано за све остале чланове Цркве. Где су корени монаштва, шта га је условило и како је настајало?

Монаштво је произашло из живота ране Цркве. Његови корени се могу наћи у учењу Христа и апостола, записаном у Новом завету. Христос је говорио о онима „који су сами себе ушколопили Царства ради небеског”. И додаје: „Ко може примити нека прими”. (Мт. 19:12). Апостол Павле ревносно препоручује безбрачни живот (1. Кор. 7:29—34). Господ препоручује својим следбеницима да живе у сиромаштву. „Ако хоћеш да будеш савршен, иди, продај све што имаш и подај сиромасима...” (Мт. 19:21). Апостол Павле, опет, говори у прилог строгог аскетског и пожртвованог живота. „По духу ходите и жеља телесних не извршуйте” (Гал. 5:15). „А који су Христови, распеше тело са сластима и жељама” (Гал. 5:24). Исто тако, Христово учење о крају света или, како то богослови кажу, *есхатолошко учење* — подстакло је многе следбенике да одбаце материјални свет или, у најбољем случају, да га ставе у споредан план, а своје мисли усмере на „Царство које долази”.

И у Старом завету било је много примера који су служили као узор за опонашање: животи пророка Илије, Јелисеја, Јована Крститеља...

Наведени примери подржавају два од три монашка идеала: безбрачност и сиромаштво. Они се односе на све следбенике Христове, и у првим вековима Цркве они су их се и придржавали. Стога први пустињаци нису на свој живот гледали као на следовање неком другом и дружичијем хришћанству, него су тврдили да се враћају животу апостолских времена. Св. Антоније (251—356) и Јован Касијан (†433), оснивачи монаштва на Западу, сматрали су да је монашки живот *продужење апостолског живота*, а учени монах Јероним, који је писао последњих година четвртог века, говорио је да су рани хришћани живели аскетски, „исто као што су живели и монаси његовог времена”.

Аскетизам је основна карактеристика монаштва, свуда и у сва времена. Монаштво у раној Цркви и у Православној Цркви до дана данашњега, је покушавало и покушава да испуни обавезе, које је сваки хришћанин на крштењу преузео на себе, као своју личну обавезу. Према томе, аскетски живот монаха није ништа „специјално” и „посебно”, већ испуњавање обавеза, које су биле опште за све хришћане. Стога је, још од старина, сматрано да је монаштво „друго крштење”.

Друга карактеристика раног хришћанства је била у томе што је држало да је Црква заједница добровољних прогнанника, који су се одрекли „свега”, који су странци у овом свету и „грађани града који долази — новог Јерусалима”. Ово је било мишљење огромног броја хришћана ране Цркве. Стога није чудновато да је велики писац и учитељ Цркве, Тер-

тулијан, могао да каже: „Нама није ништа тако страно као јавни послови”. Те опште карактеристике живота ране Цркве налазимо у монашком животу до дана данашњег.

Где тражити прве и основне корене монашког живљења, различитог од живљења у свету? Када је 250. године римски император Деције отпочео гоњење, многи хришћани, следејући и слушајући своје епископе, повукли су се у пустиње, да би се склонили од гоњења. Тамо су, у суровим условима, продужили да живе свакодневним испосничким животом. То су први хришћани-пустињаци. Када је гоњење престало, многи се нису враћали у своја села и градове, него су остали у пустињи, где су нашли идеално место за своје духовне вежбе. Децијево гоњење је историјски узрок и разлог да се ревносни хришћани ране Цркве определили и сроде са усамљеничким животом у пустињи и гудурама.

Црква је расла на мучеништву и мученицима. Када је период гоњења прошао, жеља за мучеништвом и учествовањем у „крвавој бици за веру” нашла је одушке у саможртвовању пустињака-монаха. Тада се сматрало да је монашки живот „бело мучеништво”, то јест мучеништво без проливања крви.

И политички разлози су подстакли ревносне хришћане да се повуку из „света”. Са едиктом цара Константина у Милану (313), објављено је да је Црква слободна и равноправна са дотадањом званичном религијом Римског Царства — многобоштвом. Цар Теодосије је прогласио хришћанство за државну религију Царства. Са овим догађајима, дух мучеништва,

који је у почетку импонувао, а често одушевљавао и приводио у хришћанство и саме гонитеље, незнабошце, уступио је место — грађанској сигурности. Многе ревносне душе су се уплашиле да у Цркви више није могуће да се постигне спасење, пошто је она постала сигурна, од државе одобрена, брањена и — посветовњачена институција. За такве је било монаштво сигурно средство да своје животе посвете у потпуности и искључиво Христу.

Један савремени познавалац тога времена каже да је после Константина, Црква пошла путем којим је „свет” увек ходио: „куповало се и продавало, женило и удавало”. И монаштво је било „ексодус” (излазак, иступ), не из „света” колико из „света цркве” — „од епископских дворова, од људи који су носили име Христово, а у срцу и души су били пагани”. Они који су у то време били на гласи, гледали су на монаштво као на индивидуалистички и сепаратистички покрет у Цркви. Међутим, то није било тачно, јер, без обзира на ситуацију, монаштво никада није губило контакт са Црквом. Доцније је св. Василије (330—379), један од највећих организатора православног монаштва, који је написао и Правила, по којима монаси живе до данас, ставио монаштво у потпуну службу Цркве.

Поред тога што је монаштво рађано из протеста против посветовњачења у Цркви, оно је било и реакција против оне интелектуализације, која је улазила у Цркву кроз многе из незнабоштва, васпитане и образоване у незнабожачким школама, а *непрожете Христовом Истином*. Било

За манастирском трпезом у финском православном женском манастиру Линтули

је и других елемената, који су доприносили раном ширењу монаштва, али — мора се подвући — основна његова подстицајна сила био је апостолски дух, подвижнички и усмерен ка мучеништву и услихењу у очекивању „Царства које долази“. Овај дух је био пренет у пустиње и гудуре Египта и Блиског Истока и отуда широм хришћанског света, где је продужен живот ране хришћанске Цркве. Из овога духа се рабало монаштво, чија је основна поставка да су „уска врата и тесан пут што воде у живот, и мало их је који га налазе“ (Мт. 7:14).

Ј. О.

Монаштво у православном свету

Овај први чланак о монаштву у православљу, почећемо цифрама и статистиком, нечим што је у православљу иначе најмање важно. Подаци су црпљени из различитих извора: локалних статистика, Грчког црквеног прегледа („Имерологион тис еклисиас тис Еладос“) за 1984. годину, часописа „Вера у другом свету“ (на нем.) за 1980. г. Сваки од тих података је у понечему недовољан. Стога наведени преглед стања монаштва у савременом православном свету треба сматрати приближно тачним.

Пошто је Руска православна црква по броју највећа помесна Црква, а у нашем веку изложена и највећим променама, не само у погледу броја званично регистрованих монаха, него и декларисаних верника, статистичке податке о броју монаха и манастира дајемо и одвојено за неколико карактеристичних година, не упуштајући се у коментаре.

Наведене цифре — изузимајући Руску православну цркву — отворено нам говоре да се у нашем веку осећа криза у монашком подмлатку. Почетком овога века, само у Русији било је монаха десет пута више него што их је данас у целом православном свету. Међутим, треба напоменути да у православљу монаштво никада није било у „кризи духа“, али је било — а то је и данас — знак да „свет“ преживљава озбиљну духовну кризу и да су силе „света“ и

Црква	Број манастира			Бројно стање		
	мушких	женских	укупно	монаха	монахиња	укупно
1. Цариградска са аутономним архиепископијама	50	31	81	225	403	628
2. Антиохијска			19	28	103	131
3. Александријска	3		3	3		3 ¹⁾
4. Јерусалимска			42			4 ²⁾
5. Синајска	1		1	32		32 ³⁾
6. Кипарска	3	5	8	22	87	109
7. Грчка (Еладска)	160	240	400	893	2.066	2.959
8. Румунска			133	707	1.818	2.525
9. Пољска	1	1	2	7	16	23
10. Бугарска			123	232	289	521
11. Света Гора	20		20	1.555		1.555
12. Руска			17			1.500
13. Српска	85	85	170	250	1.021	1.271
Укупно:	(323)	(362)	1.019	(3.954)	(5.803)	11.257

¹⁾ Александријска црква има у Александрији манастир Светог Саве Освећеног. Његов игуман је митрополит. У Каиру је храм Св. Николаја, на челу са епископом, резиденција патријарха, а у старом Каиру, у манастиру Св. Георгија, игуман је архимандрит.

²⁾ У Јерусалиму се поименице наводи 17 мушких и 4 женска манастира, али без података о броју монаха и монахиња. У унутрашњости земље, у већим градовима, постоји још двадесет и један манастир (игуменије) на челу којих је игуман архимандрит, а у једном случају — у Тиверијади — митрополит, а у Гази — мирски свештеник. И овде је број монаха непознат.

³⁾ Синајска црква, иако је под јурисдикцијом Јерусалима, исказана је посебно.

Руска православна црква

Година	Број манастира	Број монаха и монахиња
1914.	1.025	94.625
1917.	1.257	107.035
1922	531	?
1929	ни један	ни један
1945.	87	око 5.000
1958.	69	око 2.000
1961.	32	?
1979/82.	17	око 1.500

његова савремена јерес „секуларизам“ (посветовићачење) изузетно снажни. Монаштво се и рабало у сличној духовној клими — када је Црква била гоњена или када је постала „државна“. Наиме, када је, после Константиновог едикта у Милану (313) Црква постала „државна“ и равнопрадна са многобожачком религијом, и када је за време Теодосија постала једина вера Византијског Царства, у њу су одреда похрлили римски сенатори, незнабожачки па-

трицији и философи — јер је то ло некле било и „мода“ — многи хришћани су се повлачили у пустиње и гудуре и спасавали се од „света“, покушавајући да живе другачијим хришћанским животом. И ту су били зачеци монаштва. И данас се у неким земљама говори о „тајном монаштву“, које не потпада ни под какве статистичке податке. Није ли и то спасавање од савременог „света“?

Јован Олбиги

Српски калуђер

У „СМУТНОЈЕ ВРЕМЈА“

У ДЕЛИМА

Д. ШИМУНОВИЋА

У новијој југословенској књижевности има доста ликова српских свештеника, калуђера, манастирских бака и искушеника, владика и митрополита. Ти ликови и типови, кроз које се сагледа Српска црква у многим њеним компонентама, заслужују да буду брижљиво и студиозно обрађени са књижевно-естетског и идејног аспекта; бар они који су приказани у српској књижевности. До сада је било само спорадичних осврта на ову проблематику, и ово неколико реченица, које слиједе, имају за циљ да укажу на тип српскога калуђера који се среће у неколиким приповјеткама Динка Шимуновића.

Динко Шимуновић (1873, Книн — 1933, Загреб) припада хрватској књижевности, епохи реализма. На страницама његових дјела често се срећемо са мноштвом ликова српских духовника. Он сâм каже да је „одувјек волио древне манастире и живот у њима, па и зато што су ми се вјечито зарезале у душу дјетињске успомене из манастира Драговића“ (у планинама). Тако у три његове приповјетке српски калуђери су носиоци радње.

Шимуновић је, углавном, дао лик једнога, посебног, народног калуђера свог краја, духовника који носи и разноси све друге особине по духовност. Манастир, како га види овај писац, није мјесто тиховања већ је у њему „живо због младих људи што су сјали од здравља“ те његови калуђери, ти „крпци људи више се баве рвањем, бацањем камена и габањем у нишан његом молитвом и постом“ (у планинама). Сами здрави, као од бријега одваљени, мало имају разумијевања за друштво људске судбине. Такав један калуђер, јуначина, приповиједа: „Зла се чељад, браћо, могу трпјети али слаба, болесна и ружна, никако не! То не бих смио говорити као свештеник божји али је ипак тако“ (Крчма).

Своје јунаке, калуђере, Шимуновић мање даје у њиховом природном амбијенту — манастиру; тамо их приказује ако им није, због њихове старости, слабости или слијепоте, могао обезбиједити други миље, већ их приказује у другим околностима: док путују или се веселе у крчми итд. Отуда једна његова приповијетка у којој је калуђер Миле, звани Кале, главна личност, наслобљена „Крчма“ и у њој се и збива радња, углавном.

Динко Шимуновић има велике симпатије према својим јуначинама, српским калуђерима. Он је свјестан њихових мана али их испуњује њиховом главном врлином: припадношћу

ћу њиховом народу и везаношћу за земљу и народ којем служе.

Његови су калуђери углавном необразовани, али животним искуством богати и мудри. Код старца, пријашњег игумана, Самуила „није било књига већ једино стари Псалтир, а ни папира, јер је с тешким трудом знао шарати неспретна слова која су више личила првој штампи него писму“ (У планинама). Ни њихова теологија, видјесмо, није прихватљива; других и екстремнијих примјера је пуно. Сâм старац Самуило је дат више као паганин. Занолио би се старим бајкама и скаскама „али највише приповиједајући о врелима и језерима гдје су змајеви и горске виле“ (У планинама). Сâм се писац, каже, чудило што он „готово никад не говораше о цркви и богослужју, већ да је у дну срца више неки поганин него хришћанин православца“ (У планинама). Да би се писац излијечио од својих душевних тегоба, старац га упућује на практиковање неких старих паганских обичаја. А о теолошкој поставци других калуђера Шимуновић каже да им је „јеванђеље народна пјесма уз грохот пушака и топот чилих коња“ (У планинама). Шимуновићев калуђер умије бити силан и обијесан. Више подсјећа на Краљевића Марка но на скромног духовника. Свог јунака, калуђера Милу, званог Кале, писац је снабдио коњем Шарцем којем ни Марков није дорастао. Калуђер — Кале се пење јашући на своме Шарцу уз стрме степенице крчме и они заједно пију ружно вино; калуђер из боце а Шарац из ведрице. Са свога јунаштва Кале је био надалеко чувен „али и с добра срца, па су га љубили не само његови парохијани“ (Крчма).

Због њихове непосредности, саживљености са народом и сраслости са земљом којом ходе, ови су калуђери, иако с толиким манама, уживали велике симпатије овог реалисте. Они су прости, али искрени и непомредни. Богу и народу служе на свој једини могући начин и с најбољим намјерама. Народна слобода им је нешто најсветије и увијек у свијести. Калуђер Кале је врло често вршио неку врсту смотре својих парохијана. Сазивао их је некаквим старим топом, „што га додоби чак из Буковице, одакле бијаше родом. То му старо оружје служило да сазивље парохијане, кад није било духовне службе“ (Крчма). На службу Божију их је, иначе, позивао „јасним звонима цркве“ која је била на супротном бријегу. Стари слијепи деведесетогодишњак Самуило каже: „Кадгод исповиједим брата хришћанина, лијепо му љубав према другом брату хришћанину споменем, али завршио да не заборави и ону наших дједова, која нас је спасила и одржала све до данас: — „Тко се не освети, тај се не посвети!“ рекоше (Кукавица). Тој чудној науци су и њега учили његови стари; његов духовник прије свих.

Писац је Самуилу одредио да исказе неке своје опсервације кроз приповиједање о збивањима код сеоске цркве, око које су се сви окупљали и због тога често страдали. Код цркве су се сабирали стари и с кољена на кољено, кроз турско ро-

ство, проносили мисао о слободи, о народној прошлости спомињући „народне царе и јунаке“ (Кукавица). „Ето, вели старац, стога је било рана и крвавих глава, а не због вјере, па су нас, Србе, и Турци и Латини прогањали жешће неголи друге“ (Кукавица).

Шимуновић кроз Самуила истиче да су се други опортунисти понашали и да су више словили богословљем али им то не признаје за добро, већ баш супротно. Самуило каже: „На другом крају, испод брда, бијаше и католичка, римска црква, али Турци не слали тамо уходе и не бранили им полазити у цркву. Знали су како њихов свештеник не говори пуку о јунаштву и слободи већ о светој Тројици и о некојим чудним именима свецима што ни Турцима овамо ни Латинима у Приморју није сметало. Још учуху да је свака власт од Бога и да буду кротки као јагњаци, па и Турцима и Латинима бијаше тај наука по вољи“ (Кукавица). Овај старац је мишљења да су предаја о јунаштву и слободи, и наука да — „тко се не освети, тај се не посвети“, сачували народ у вјерском и националном смислу. „Хтједоше нас искоријенити знајући да нас ни потурчити ни полатинити не могу, јер су наше цркве и наши манастири не само божји већ и народни“ (Кукавица).

Дакле, Динко Шимуновић, Хрват и католик, гаји велике симпатије према посебном типу духовника — ондашњем српском калуђеру, простом и необразованом, али мудром, народном човјеку и храбром вођи, који је у оним кршевитим предјелима око Цетине, у оно смутноје времја једино такав и могао истрајати и своме народу послужити.

Василије Томић, свешт.

Разговор монахиње с Богом

Боже, душа ми за пролазним благом не жуди, не уме да сања о земаљској срећи. Ја знам да су сви на свету од мене већи: и зли и добри, и богати и худи.

Нема у животу спокојног сата за који бих рекла да сам га заслужила; мени је доста мало звезданог злата, да не бих роптала и тужила.

Кад ми пошаљеш бол сагнем се смерно, кад јоракнем бојим се да нисам што скривила. Нема дела твог ком се не бих дивила, па ма као црв било мало неизмерно.

Ако ти желиш зликовци ме вређати могу, незаслужене ћу грехе да испаштам. Мени је слатко да патим и прапшам, ако је то мило праведном Богу.

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

ФИНСКИ

ПРАВОСЛАВНИ

манастир

ЛИНТУЛА

Женски манастир Линтула у Финској нема тако давну прошлост — чак ни сто година. Основан је крајем прошлог века на једном имању села Линтуле на Карелијској превлаци. Његово прво сестринство сачињавале су монахиње из Русије — тачније, две монахиње и шест искушеница (сестре приправнице).

Светотројичка заједница монахиња у Линтули званично је отворена 1895, када је била изграђена црква коју су подигли ктитори манастира, Фјодор Петрович Неронов и његова супруга Лариса Алексејевна; а 1905. године ова сестринска заједница је прерасла у женски манастир, који је тада већ имао тридесет сестара.

Године које су претходиле руској револуцији биле су овде време процвата манастирског живота. Број сестара попео се на седамдесет. Но 1916. године овај развој је прекинут. Те године, у ноћи уочи Великога петка, манастирска црква је у пожару уништена. У пламену пропале су све драгоцености: иконе и други црквени предмети, одежде, богослужбене књиге и црквене музичке композиције.

До револуције скоро све сестре у Линтули биле су Русиње, а тада је граница затворена и нове монахиње из Русије више нису могле да овамо долазе. Ипак, живот манастира је текао даље. Нова црква је освешћена 1919. а била је саграђена на истоме месту где се налазила и првобитна, она уништена у пожару. И ова црква посвећена је Светој Тројици.

Фински тзв. зимски рат из 1939, нагло је изменио овде целокупни манастирски живот. Манастир је евакуисан 11. новембра, и од тада сестре се никада више нису вратиле на Карелијску превлаку. Услед близине

границе евакуација је извршена у врло великој журби и, осим једне мале Богородичне иконе, готово ништа друго из манастира није понето. А за време рата, и црква и скоро све манастирске зграде изгореле су. Избегле сестре из Линтуле биле су смештене у покрајини Хеме (Häme), где им је пружено привремено склониште у засебној згради на једном пољопривредном имању.

После рата требало је изнова отпочети живот манастира, па је, пре свега, било нужно прибавити ново земљиште на коме ће се подићи манастир. Продавала су се тада два имања, једно у Хеми, а друго у Хејневесију (Heinävesi) недалеко од новог градилишта Валамског манастира (Valamo). И пре но што је донета одлука о куповини имања, служен је Акатист Богородици пред јерусалимском иконом Богомајке, оном истом коју су сестре једино и понеле из старе Линтуле. Потом бацише жреб и тако одлучише да се купи имање Палоки у Хејневесију. Тако се, после седам година бескућништва, настанише у Палокију (Palokki), године 1946.

Ново манастирско имање обухвата око 47 хектара, од којих се десет обрађује. Просторија за госте у главној згради на имању била је подељена да служи као црква, и у њој је створена атмосфера пуна духовности и топлине. По један свештеномонах из Валамског манастира овде је свакодневно служио. Тако је манастир опет стекао потребне услове за своју делатност, а његовом животу дата је жељена стабилност. Ипак, слабо стање зграда којима су располагали, недостатак просторија и праве цркве, били су и даље проблем сестринства и свих пријатеља манастира.

Новчаним средствима прикупљеним од прилога, поклона разних да-

родаваца, као и из разних фондова, омогућена је, најзад, измена, пројектовао је архитекта Вилхо Суонмаа, а завршена је 1966. Исти архитекта пројектовао је и цркву која је изграђена 1973, када је и осветио архиепископ Паавали (Павле). Као и раније цркве овога манастира, и ова најновија посвећена је Светој Тројици. Иконе на иконостасу, као и ону Богородице Знаменије на олтарском зиду, живописао је Петрос Сасаки.

Ова света обитељ данас броји девет сестара. Услед недостатка раднице и гаје пчеле. Од 1967. имају и радионицу за израду свећа, која снабдева све православне храмове у Финској.

Манастир Линтула се налази на лепом, тихом месту, у близини мирног језера, а окружен је зимзеленом шумом. То је мали манастир, али је његова организација таква, да он беспрекорно делује и у потпуности оправдава своје постојање. Он има услова да данас пружи тражену животну средину, и жељени животни оквир, оним женским особама које заиста хоће да се посвете служењу Богу кроз монашки труд и настојања.

Овај манастир радо прима и побожне посетиоце, и то у току лета, свакодневно од 1. маја па до 30. августа. За то време пријатељски наклоњеним гостима на располагању су: мали експрес-ресторан, мала продавница предмета за успомену (сувенира), омогућен је смештај око 25 особа, а исто тако и услуге водича за групне излете по околини, а према претходноме договору.

Присуствовање богослужењима у цркви такође је могуће и посетиоцима. Служи се углавном недељом и празником, но сестре овде свакодневно одржавају заједничке јутарње и вечерње молитве.

Фински православни манастир Линтула: фински архиепископ Паавали са сестринством манастира, пред иконостасом манастирске цркве Свете Тројице (1975); десно од Архиепископа је садашња игуманија мати Антонина, а лево ранија игуманија мати Михаила

Синајска аутономна Црква

Синај — опште напомене

По Синајској пустињи је лутао јеврејски народ четрдесет година, пре него што је дошао у „земљу обећању“. На Синају се Мојсеј састајао са Богом и Бог са Мојсејем. Лице к лицу. Једном приликом, са горе Синај „повика Господ Мојсеју“ и обећа да ће Израил бити „дарство свештеничко и народ свет“ (Изл. 19:3—6). На Синају Бог даје Мојсеју закон — десет заповести, које регулишу односе човека према Богу и човека према човеку. До данас непревазиђене законске норме, које су основ свих законодавстава света — од Мојсеја до данас.

У наше време Синај је био познат као поприште жестоких ратних окршаја између Израела и Египта, и по цењкању у мировним преговорима између две земље баш око овог подручја.

Геолози знају да се тамо налази велика залиха нафте и рудног богатства; географи — да је то велики кречњачки и вулкански масив са изгакнутим планинским врховима: Џебал Катерин (2.606 m) и Џебал Муса (Мојсеј) — 2.244 m. А ми православни знамо — или треба да знамо — да на Синају постоји независна Синајска аутономна православна црква, јединствена у православном свету по томе што је ограничена на свега један манастир и на његове подручне филијале — метохе. То је Црква чији су готово сви чланови — монаси.

Откуда православље на Синају и од када тамо постоји самостална православна Црква?

Хришћани на Синају

Има података да је на Синају било хришћана још у апостолско доба. Њихов број се знатно повећао у трећем и четвртном веку, са појавом монаштва. Египат, Синај и Палестина у биле идеалне области за пустиначки начин подвизавања (одрицања од свих уживања а ревновања у хришћанским врлинама), а доцније за образовање многољудних монашких заједница.

Духовни центар монаштва је био над Фаран, који се већ крајем чет-

вртог века помиње као епархијска област. На југозападној обали Црвеног мора, недалеко од Фарана, била је образована монашка колонија у Раити (данашњи Ел-Тор). Историја Цркве помиње подвижника Теодора из Раите као важну фигуру ове монашке насеобине, који је доцније постао епископ фарански.

Око 400-те године, на самом врху Светог брда, стајала је једна црква; нешто ниже, на месту званом Хорив, стајала је још једна, а у подножју је био манастир који се звао Батос, према купини у којој се Господ показао Мојсеју (грчки „батос“ = купина). Овај манастир је, у ствари, основа данашњег Синајског манастира св. Катарине. Византијски цар Јустинијан је манастир оградити утврђеним зидинама, које и данас стоје. Манастир је био за то време неосвојива тврђава у односу на непријатељски расположене бедуине, који су често упадали из пустиње. Јер, било је случајева страдања хришћана у овим областима. Око 400. године била је убијена група хришћана подвижника, који се славе као „четрдесет мученика“. Њима је посвећен један метох Синајског манастира, који је познат под арапским називом као „Дер ел-арба'ин“ (манастир четрдесеторице). Јустинијан је 527. год. саградио и лепу тробродну базилику и посветио је Преображењу Господњем. Мозаици из тога времена су сачувани делимично до данас. Велика брига Јустинијана за овај манастир, и његова грађитељска делатност, учинили су да је овај цар почео да се сматра и за оснивача манастира, мада он то није био. Постоји и повеља да је Јустинијан уздигао игумана Синајског манастира на степен архиепископа. Данас је у науци оспорена веродостојност ове повеље. Исто важи и за писмо пророка Мухамеда, којим се манастир ставља под његову заштиту. Било како било, чињеница је да је током историје манастир био под заштитом и муслиманских калифа, и римског папе и турског султана, Венеције и Енглеске.

Манастир Батос је био под јурисдикцијом фаранског епископа. Седиште овог епископа је премештено из Фарана у Синајски манастир у осмом или деветом веку. Негде у то време се појављује и легенда о св. Катарини († 305—313) као специјалној заштитници манастира. Легенда је била толико јака да је од једанаестог века потисла стари назив „Батос“ и манастир је, од тада па до данас, познат под именом Манастир св. великомученице Катарине.

Игуман синајске обитељи је добио достојанство епископа у седмом веку, а по пресељењу у овај манастир седишта фаранског епископа, добио је титулу архиепископа.

Данас је цела Синајска аутономна црква ограничена свега на један манастир и на његове метохе. Некада је било на Синају много манастира. Ево само једног податка. После Четвртог васељенског сабора (451) и осуде јереси монофизита тј. оних који су исповедали да је у Христу само једна и то божанска природа — а не две, божанска и човечанска — у Цркви и у Византијском Царству је дошло до великих размирица, устанака и деоба. Тада је становништво

На насловној страни

ПРАДАВНА СПАСИТЕЉЕВА ИКОНА ИЗ СИНАЈСКОГ МАНАСТИРА

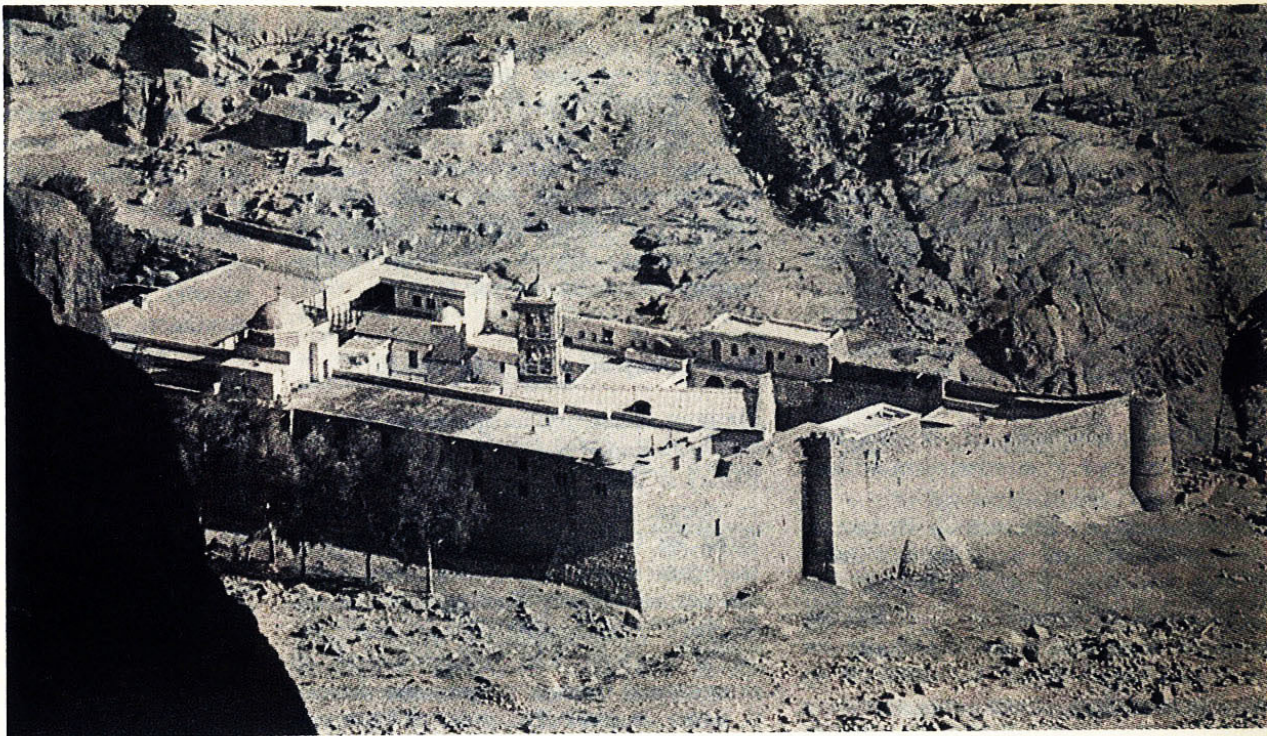
Попрсје Христа Богочовека — једна од најстаријих сачуваних и најлепших икона уопште; потиче из 6. века и припада оном веома малом броју сачуваних икона из периода пре иконоборачке јереси, која је у 8. веку уздрмала византијски свет, и када је велико мноштво икона уништено од стране заслепљених фанатика.

Ова икона сачувана је у манастиру св. Катарине на Синају, у Египту, благодарећи томе што је у време буре иконоборачке јереси и уништавања икона у Византији, овај манастир на Синају био ван граница Византије. Када је неколико икона из тога периода (из 6. и раног 7. века) откривено у манастиру на Синају, то откриће је потпуно изменило до тада владајуће представе о раном сликарству икона. Оно је указало на постојање једног прадавног стила сликања икона — другачијег од мозаика тога времена — стила који је иначе науци био познат само из неколиких сачуваних минијатура. Претпоставља се да су те иконе (међу којима је ова икона Христа најстарија) рађене у Цариграду, где се класична традиција неговала већом стилском чистотом неголи у било коме другом центру Средоземља.

Спаситељева икона је готово у природној величини, а рађена је на дасци техником енкаустики — истољени, обојени пчелињи восак лопатицом се размазивао по површини даске. Њена лепота откривена је тек пре неких двадесетак година (1962), када је са ње уклоњен слој премаза, којим је ова прадавна икона била прекривена, када је некада доцније пресликана. „Данашњег посматрача задивљује уметникова способност да надвиси човечанску природу Христовог лика, и постигне утисак узвишености и ванвремености Његове божанске природе“.

Древни манастир Свете Катарине у подножју Синаја.

Византијски цар Јустинијан I (483—565) опасао је манастир тврдим зидинама, које и данас стоје

Палестине дигло устанак против заступника халкидонске формулације о Христу као богочовеку. На челу устанка је монах Теодосије. Он, са јаким одредом монофизита, успева да заузме Јерусалим и приграби власт над Палестином. Његове присталице су убиле и неколико православних епископа и на њихова места самовољно и неканонски поставили монофизите. Царска влада из Константинопоља је морала да интервенише и угуши устанак. У документу стоји да је монах Теодосије са присталицама побегао на Синај и склонио се у манастире, а не у један манастир, одакле је покушао да продужи борбу против Халкидона.

Синајска аутономна црква

Цариградски сабор из 1575. год. је признао Синајску цркву као аутокефалну (самосталну). Старешина цркве је игуман, који је у исто време поглавар и архиепископ ове јединствене помесне Цркве у православном свету.

Игумана, а самим тим и поглавара аутокефалне Цркве, бира братство манастира св. Катарине и монаси који живе у Буванији, метоху манастира, који се налази у Каиру. Новоизабраног архиепископа хиротонише јерусалимски патријарх. Било је времена за турске владавине, да је синајског архиепископа потврђивао турски султан и то на предлог цариградског патријарха. Ово није никакав изузетак, јер су у време турског царовања сви поглавари источ-

них цркава — александријски, антиохијски и јерусалимски патријарх, па самим тим и синајски архиепископ, живели и делали у сенци цариградског патријарха. И у овим случајевима, по старој традицији, хиротонију је вршио јерусалимски, а не цариградски патријарх, без обзира што је кандидат био његов.

Од 23. децембра 1973. год. поглавар Синајске аутономне цркве и свештеноигуман манастира св. Катарине је: Високопреосвећени архиепископ синајски, фарански и раифски г. Дамјан.

Синајски манастир има своју филијалу на западној обали полуострва у Ет-Тор-у, у Каиру, где углавном архиепископ и борави, и на Криту, као и већи број скитова, у којима се најчешће подвизава само по један или двојица монаха. Као што смо већ поменули познат је Дар ел-арба'ин (манастир четрдесеторице мученика). Има скитова и у даљој околини — у Фарану и Суецу.

Данас се у овом, некада многољудном манастиру, подвизава свега око двадесет монаха.

Под управом манастира је и Амбетијевска школа, једна врста гимназије, која је основана у Каиру око 1860. год.

Најсветије место у овој помесној Цркви је Капела неопалној купини тј. несагориве купине (Видети 2. Мојс. 3:2). Има и других светиња: ту су мошти св. великомученице Катарине (глава и десна рука), мошти преподобног Јефрема Сирина, гробница Јована Лествичника и др.

Светитељи и преподобни

Синајска црква је православном свету дала многе светитеље и преподобне. Напоменимо само св. Јована Лествичника, који је својим делом „Лествица“ васпитао и васпитава у монашком подвигу многа поколења монаха у свим земљама православног света. Атанасије Синаит († око 700) својим животом и делом се упоређује са св. Максимом Исповедником. Он је водио суптилне полемике са монофизитима, који су исповедали у Христу једну природу, и монотелитима, који су тврдили да Христос има само једну, и то божанску, вољу. Служио се списима и аргументима самих јеретика. Он је задужио науку тиме што се из његовог трактата „Путовођа“ (на гр. „Одигос“) могу делимично реконструисати изгубљена или уништена дела јеретика. Мистика Хесихија Синајског представља прелаз раносинајске мистике у мистику доцнијих исихаста. Нектарије, патријарх јерусалимски и Григорије, патријарх антиохијски, иначе познати беседници, били су иноци Синајског манастира.

Манастирска библиотека

Научни кругови Европе су уочили значај библиотеке тек у седамнаестом веку. Од тада историја библиотеке би могла да се дефинише као историја крађа и прекрађа целих рукописа или њихових делова, углавном од стране француских, немачких, руских, а и неких других, научника. Чувени немачки научник К. Тишendorf, који је задужио историју

библијског текста проналажењем и објављивањем чувеног рукописа из ове библиотеке (Кодекс синаитикус), за време своја два научна путовања 1844. и 1856. год. осиромашао је библиотеку за многе рукописе којима су се доцније дичиле Дрезденска и Лајпцишка универзитетска библиотека. Влашки кнез Никола Маврокордато је „позајмио“ за своју кнежевску библиотеку неке важне рукописе, који су сви изгорели приликом пожара кнежевске библиотеке (27. јула 1729. г.). Руски архимандрит Порфирије Успенски је описао грчке и словенске рукописе. Али је још увек остало много неиспитаног и необјашњеног, и библиотека представља велики изазов научницима света и изненађује их новим и новим проналасцима. (У априлу о. г. у Библиотеци је боравила и научна група наше Академије наука, на челу са др М. Петровићем, доктором Атинског богословског факултета.).

Библиотека је богата грчким, латинским, словенским, грузијским и другим рукописима. Највише је грч-

ких (2.319) и латинских (284) рукописа. Међу словенским велики број је рукописа српске рецензије између 13. и 18. века. Чувен је и глагољашки псалтир. Регистровано је и око 2.000 икона. Њихово проучавање је важно због тога што је овај манастир за време тзв. иконоборачке јереси и уништавања икона у Византији, био ван граница Византије.

Везе Синајске и Српске цркве

Наш св. Сава је, за време свога другог путовања на Исток, посетио и Синај и тамо провео дане ускршњега поста. Да је било и других поклоника из Србије, може се закључити по томе што је св. Сава дао богат прилог за обнову Калонијског манастира у Зајорданској пустињи, „које је служио као одмаралиште за поклонице Синаја“. Краљица Јелена и њени синови Драгутин и Милутин се брину и материјално помажу си најске светиње. Цар Душан одваја део пореза, који наплаћује од Дубровчана, и усмерава га св. Богоро-

дици на Синају. Душанову повељу о помоћи Богородици Синајској потврђује и цар Урош (1357).

Рукописне књиге српске рецензије од 13. до 18. века сведоче о присуству српских монаха на Синају. Чак је, крајем 14 века, у манастиру св. Катарине био игуман Србин по имену Јоаникије. Сачувана су и имена многих монаха Срба, који су се подвизавали на Синају и пренели и у своју домовину синајски тип монаштва, заснован на сиромаштву, личном труду, молитвеном самовању и тиховању. То су такозвани „синаити“. Међутим, припадати „синаитима“ није значило искључиво боравити на Синају, него „бити носилац синајског духовног идеала, бити сличан синаитским подвижницима по начину живота“. Међу „синаитима“ у нашој земљи истакнуто место и значај су заузимали Григорије Синаит и преподобни Ромил Раванички у 14. веку, који су били пример и духовни учитељи многим „синаитима“ доцнијих времена.

Ј. Олбина

Молитва благодарности

ПОСЛЕДЊА ПРОПОВЕД
О. АЛЕКСАНДРА ШМЕМАНА

Митроносни протопрезвитер Александар Шмеман за време Свете литургије на Цвети 1983.

Хвала Ти, Господе!

Сваки који је спреман за евхаристију, спреман је и за спасење и вечну радост.

Хвала Ти, Господе, што си примио ову евхаристију, коју смо принели Светој Тројици — Оцу, Сину и Духу Светом — и која је испунила наша срца миром и праведношћу Светога Духа.

Хвала Ти, Господе, што си нам се показао и дао нам да осетимо предукус Твога Царства.

Хвала Ти, Господе, што си нас ујединио у служењу Теби и Твојој светој Цркви.

Хвала Ти, Господе, што си нам помогао да пребродимо све тешкоће, напетости, страдања, искушења — и поново успоставимо мир, узајамну љубав и радост у заједничарству Духа Светог.

Хвала Ти, Господе, за страдања која си нам подарио, јер нас она чисте од себичности и подсећају на оно „једино што нам је потребно“ (Лк. 10:42) — Твоје вечно Царство.

Хвала Ти, Господе, за ову школу у којој се објављује име Божије.

Хвала Ти, Господе, за наше породице: мужеве, супруге и, особито, за децу, која нас уче како да прославимо Твоје свето име у радости и живахности.

Хвала Ти, Господе, за све и свја. Велики си, Господе, и дивна су дела Твоја (От. 15:3) и нема речи довољне да прослави чудеса Твоја.

Господе, добро нам је да будемо овде! (Мт. 17:4). Амин.

Ово је једина проповед коју је о. Александар читао. Поред тога што је био научник, богослов светскога гласа, био је одличан проповедник. Служио је стално и проповедао. Ову проповед је одржао када је био свестан свога скорог овоземаљског краја.

(Објављено у »The Orthodox Church« за фебруар 1984.)

Храм

ГОСПОДЊЕГ ПРЕОБРАЖЕЊА

у Бачини

Место Бачина први пут се помиње у хрисовуљи Деспота Стефана Лазаревића, а коју је дао манастиру Хиландару 1411. године.

Од када пак постоји, или када је образована парохија бачинска, не може се тачно рећи; али из једног извештаја београдског митрополита из 1725. године, види се да је јагодински свештеник Михат (родом из Колашина, стар 38 година, коме је владика Павловице — Јеврем дао за десет гроша синђелију — службену исправу) 1725. године дошао у Бачину. Овде је по одобрењу епископа ваљевског службовао три године када је прешао у Јагодину, а на парохију бачинску долази 1729. године Дамјан Јанковић, родом из Моракова код Никшића. Дамјана је 1712. године Јеврем, владика манастира Павлице код Новог Пазара поставио за бакона, затим за свештеника и прва парохија била му је Рожај; а 1729. године пребегне у Бачину, где га владика ваљевски, за дванаест форинти, постави на бачинску парохију коју су сачињавала и околна села.

После њих, све до 1837. године, не зна се тачно ко су били пароси на бачинској парохији. У то време Бачина је имала цркву брвнару посвећену св. пророку Илији.

Од 1837. године по протоколима Орашке цркве види се да је Бачина припадала цркви и парохији орашкој. Пошто се на спомен-плочи код цркве орашке до 1822. године помињу имена: Серафим, Данил, Симеон, Максим, а од 1822. године и Матеја Борђевић, то су ови вероватно били и бачински пароси. Од 1837. године помињу се пароси: Петар Поповић и Георгије Поповић. После 1859. изгледа да је била образована засебна бачинска парохија са селима: Бачином, Церницом, Избеницом и засеком Сувајом. Пароси из тог времена се не помињу.

Забележено је да је 1912. године, приликом освећења цркве у Д. Крчину, кроз Бачину пропутовао митрополит српски Димитрије.

Године 1926, одлуком црквених власти у Београду, врши се реорганизација парохија: орашке и бачинске, и од ове друге (бачинске) одузимају се села: Церница, Избеница и засеок Суваја и придодају се орашкој парохији. Бачинска парохија остаје са варошицом и селом Бачином, а са парохијском црквом и даље у Орашју.

Како Бачина није имала своју парохијску цркву, за њом се осећала велика потреба. Зато је, иницијативом ондашњег свештеника Радослава Поповића и председника општине Светозара Татића, одржан дана 8. марта 1931. године народни сабор, који је донео одлуку да се у Бачини подигне нова црква. Народни сабор је отворио Светозар Татић, ондашњи председник општине, када је после одржаног говора свештеника Радослава Поповића, изабран и први грађевински одбор који је бројао 18 чланова: Светозар Татић, Радослав Поповић, Милић Савић, Драгојло Филиповић, Божин Радојковић, Светозар Јелић, Ранђел Савић, Радисав Јовичић, Александар Јовичић, Јанко Антић, Воја Станојевић, Станоје Ракић, Драга Бајкић, Светислав Марјановић,

Драга Радојковић, Станоје Глигоријевић, Јован Марченко и Чedomиr Спасојевић.

Ради конституисања овај се одбор састао први пут на дан 14. јула 1931. године када су изабрани: за председника свештеник Радослав Поповић, за благајника Драгојло Филиповић, а за секретара Чedomиr Спасојевић, учитељ у Бачини.

На седници грађевинског одбора одржаној дана 15. октобра 1932. године, зидање цркве је поверено пројектору Спаси Костићу из Вевчана, срез струшки, за 70 динара дневно. Рад је одмах отпочео зидањем темеља, а уз стручно руковођење надзорног инжењера Симе Стамболића из Параћина.

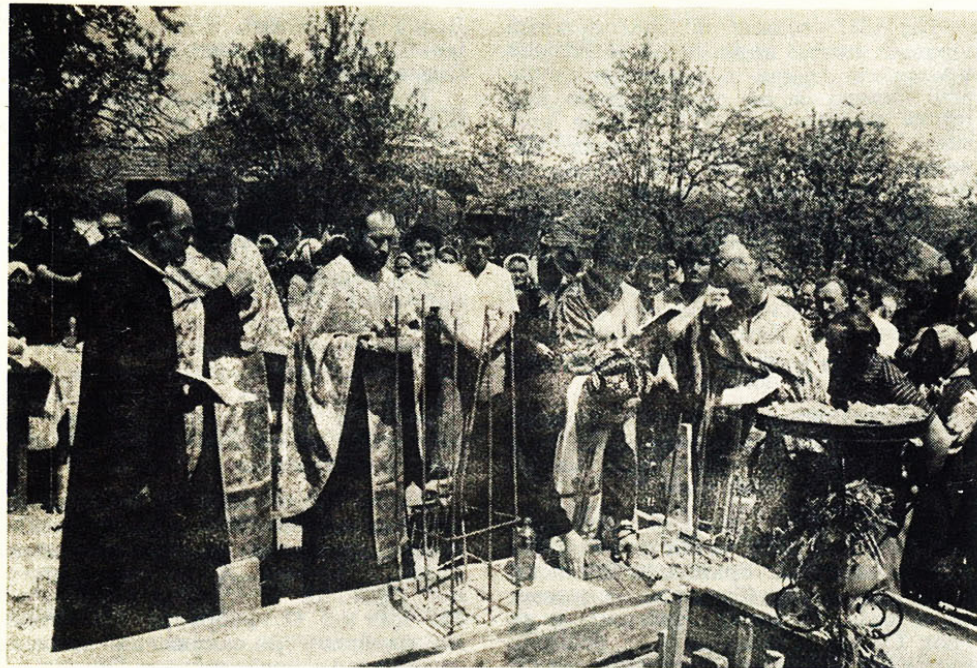
Актом Архиепископије београдско-карловачке бр. 1780 од 22. јуна 1932. године одобрено је подизање нове цркве у Бачини. А одлуком Црквеног суда АЕ београдско-карловачке бр. 1819 од 12. фебруара 1933. године, одобрено је сакупљање прилога за подизање нове цркве у Бачини.

У пролеће 29. марта 1933. године донета је одлука, од стране грађевинског одбора, да се продужи зидање цркве уз даље руковођење пројектора Спасе Костића, али сада са дневницом од 80 динара.

Приликом извођења радова учињена је, непажњом главног мајстора, велика грешка код постављања стубова, који не би могли да издрже терет главног кубета, па је донета одлука да се исти уклоне и нови поставе. Тим поводом 18. јуна 1933. године, у Бачину долази професор Универзитета г. Мијовић са др Драгићем Јоксимовићем, ради поправке ових стубова, који су имали да држе главну куполу. Како се стубови ни су могли поправити били су порушени и подигнути нови уз контролу Радована Симоновића, грађевинара из Београда, кога је у ову сврху упутио др Драгић Јоксимовић са наградом од 100 динара дневно.

Храм Господњег преображења у Бачини код Орашја, из 1933. Фото-снимак са занатлијске славе, Светог Атанасија, 31. јануара 1955: излазак из цркве после сечења славског колача

Октобра 1933. године завршено је зидање цркве. Покривање цркве лимом погођено је са Милутином Илићем из Варварина. Овај је радове завршио у року, за два месеца. Остале радове — столарију, израђује Стојан Кордић из Крушевца, малтерицање цркве, споља и изнутра, извршио је Радован Симоновић из Црне Траве.

Године 1937. за израду фресака погођен је академски сликар Николај барон Мејндорф, који је израдио један део фресака (у исто време радио је фреске у новоподигнутој црквици Светога Саве у ман. Жичи), а други део израдио је, по препоруци Мејндорфа, отац Наум Андрић из ман. Раковице. Исте године погођена је израда иконостаса са Николом

Радиновићем, дуборесцем из Охрида, а 1939. погођено је иконописање иконостаса са акад. сликарем Николајем бароном Мејндорфом.

На Малу Госпојину црква је била освешћена од стране викарног епископа Његове Светости патријарха Гаврила, а посвећена је св. Преображењу Господњем.

За све ово време парох бачински био је свештеник Радослав Поповић. Године 1939. одлази за црквеносудског тужиоца АЕ београдско-карловачке, а 1940, конкурсом, за сталног пароха бачинског долази свештеник Светомир Тодоровић, дотадањи парох II поточки.

Иако је црква освешћена, парохија бачинска и даље припада црквеној општини орашкој — све до јула

Тренутак са освешћења темеља новог храма Светога Николе у Бачини, 22. маја 1984.

1942. године. Одлуком Светог архијерејског синода бр. 614 зап. 102 од 17/4. јула 1942. године одваја се црквена општина бачинска од црквене општине орашке и образује се привремено поверство. Ово је прва за конита црквена управа црквене општине бачинске.

Дана 14/1. октобра 1943. године, приликом путовања за Избеницу ради освешћења тамошње цркве, бачинску цркву је посетио Његово Преосвештенство епископ моравички Арсеније, викар Његове Светости патријарха Гаврила.

Јуна 1955. године први епископ шумадијски Валеријан учинио је канонску посету цркви бачинској.

Године 1961. парох бачински Светислав Тодоровић, одлази на лечење, а парохију опслужује прота Љубомир Шарковић.

Одлуком Е. Бр. 623/1962. за пароха бачинског долази свештеник Мирко Петровић. Године 1966. он одлази за Енглеску, а за пароха бачинског долази свештеник Милутин Поповић, који се и сада налази на парохији бачинској.

Године 1979. у току Ускршњег поста гостовао је у Бачини Хор свештеника епархије шумадијске и приредно духовни концерт. Исте године на Спасовдан извршено је освешћење парохијског дома од стране Његовог Преосвештенства епископа Саве.

Ове 1984. године, на Пренос моштију св. о. Николаја (22. маја), служио је у Бачинској цркви преосвешћени владика Сава, а затим извршио освешћење темеља нове — президане цркве — која је била посвећена св. о. Николају.

15. годишњица

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ ЗАПАДНОЕВРОПСКЕ

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве, на свом ванредном заседању у марту 1969. године, основао је Епархију западноевропску и аустралијску, са седиштем у Лондону, а за њеног првог епископа изабрао викарног епископа моравичког Лаврентија.

Неколико година доцније (1973) с обзиром на указану потребу, основана је самостална Српска православна епархија аустралијска и новозеландска.

Већ сада, после петнаест година, може се рећи да је одлука наше Цркве о оснивању Западноевропске епархије била мудра и далековида. Епархија окупља под своје окриље све православне Србе у западној Европи. Седиште Епархије је у Лондону, односно у манастиру Пресвете Богородице у Химелстиру (Himmelsstür) код Хановера у Савезној Републици Немачкој.

У Епархији данас има 26 активних свештеника и 4 бакона. У манастиру Пресвете Богородице је смештена и епархијска штампарија. За време викаријата наши верници из разних крајева посећују овај манастир — једини српски манастир у западној Европи, ради исповести и причешћа. Ту се два пута годишње састаје и Заједница српске православне омладине у западној Европи, која је основана пре пет година и успешно окупља велики број српске омладине. Верска настава се одржава скоро при свакој парохији, а један свештеник предаје веронауку нашој деци и у школи.

У првој половини 1979. године освешћен је манастир Успења Пресвете Богородице у Химелстиру од стране митрополита добро-босанског Владислава, епископа шумадијског Саве и западноевропског Лаврентија. Сада, пак, црквена општина у Диселдорфу приступа зидању новог храма у српско-византијском стилу, у Минхену се подиже црквени центар, у Паризу је откупљена једна протестантска црква, која је већ претворена у православну цркву, а исти случај је и у Малме-у у Шведској, где је такође купљена једна лутеранска црква.

Епархија западноевропска имала је у току 1983. године: 1111 крштења, 83 венчања, 118 сахрана.

Захваљујући овој нашој младој епархији и њеном вредном епископу Лаврентију, који је заступао Српску цркву на многим међуцрквеним и екуменским скуповима, Српска православна црква ужива све већи углед у хришћанском свету.

70. годишњица живота

ПРОФЕСОРА
ДР ЕМИЛИЈАНА
ЧАРНИЋА

Крајем ове године навршава се седамдесет година живота протођакона др Емилијана Чарнића, умировљеног редовног професора Богословског факултета Српске православне цркве и сарадника нашег листа.

Професор Чарнић потиче из угледне српске куће у Чакову (родно место Доситеја Обрадовића), које данас припада Темишварској епархији у Румунији. Рођен је 28. новембра 1914. године од оца Михаила и мајке Анке, рођене Илијевић. Основну школу је завршио у Црепаји, родном месту своје мајке, а гимназију са великом матуром 1932. године у Панчеву. Те године уписао се на Богословски факултет Београдског универзитета и дипломирао 1936. године, награђен наградом Београдског универзитета за најбољи успех на Богословском факултету. Исте године уписује се на Филозофски факултет Београдског универзитета, одсек класичне филологије, на коме је дипломирао 1942. године. Од 1938. до 1949. године предавао је веронауку у Гимназији у Панчеву и Другој мушкој гимназији у Београду.

Савет Богословског факултета у седници својој од 3. новембра 1947. године изабрао га је за асистента за Свето писмо Новог завета и у том својству провео је на постдипломским студијама годину дана у Берну (1952) на Старокатоличком богословском факултету, слушајући предавања проф. Е. Гауглера и В. Михаелиса, и годину дана у Атини (1953), где је и докторирао са дисертацијом „Ко је писац посланице Јеврејима“.

За доцента на Богословском факултету Српске православне цркве за предмет Свето писмо Новог завета и Грчки језик изабран је 1954. године, за ванредног професора 1959. године, и за редовног професора 1973. годину, у ком својству је радио све до 1980. године.

За време свог дугогодишњег рада на Богословском факултету, професор Чарнић је стекао углед једнога од најсолиднијих и највреднијих професора. Час је за њега био светиња и зато је предавања држао тачно на време. Од студента је много захтевао, али им је и много давао. Дао им је скоро уџбеник за цео Нови завет. Захваљујући његовој невиђе-

ној вредноћи, Српска црква је добила први пут тумачења појединих делова Новог завета, и она представљају драгоцен допринос не само нашој, већ и богословској књижевности целе Православне цркве.

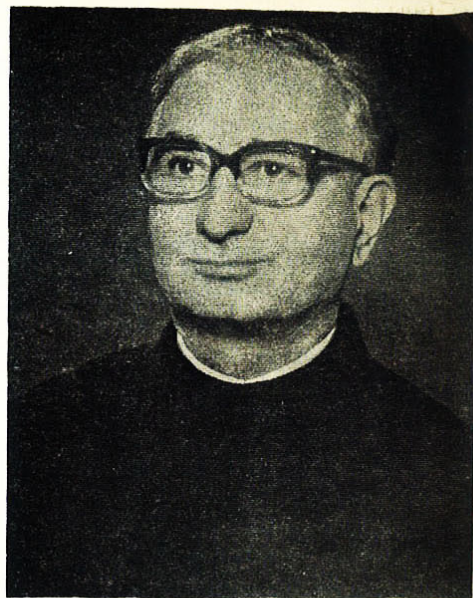
Посебно поглавље у животу професора Чарнића представља његов преводачки рад, који је многострук и обухвата библијске и богослужбене текстове. Појава Чарнићевог *превода Новог завета*, у српској преводачкој традицији, био је догађај од изванредног значаја. Ту је професор Чарнић показао своје преводачке способности и умешност — до сада у српском преводу недостижне, јер његов превод у потпуности задовољава основне захтеве превода уопште. То су *тачност — верност оригиналу, јасноћа језика и приступачност савременом човеку*. Превод је резултат не само дугогодишњег рада него и преводачке инспирације.

Захваљујући професору Чарнићу добили смо и нови *превод Псалтира*, који је и данас „азбука“ црквености и молитвености, јер се чита и пева на *народном језику*. Колико је овај превод успео, доказ је друго издање овог Псалтира, које ће се појавити ових дана.

Превођење богослужбених текстова било је насушна потреба. Већина православних верника у свету имала је ту срећу, да годинама слуша „богатство православног богословља“ на свом матерњем језику. Само је за нас трпеза тог богатства била „високо постављена“ и ретко ко је са ње могао нешто узети за изграђивање своје побожности, у свакодневном обраћању Богу у часовима радости и патње! Ту потребу је испунио својим радовима професор Чарнић, а листа тих радова, на чијем челу стоји *Требник* — скоро цео — прилично је велика.

Као представник Српске православне цркве, професор Чарнић је учествовао на скуповима Светског савета цркава, Библијских друштава, комисије за дијалог са Старокатоличком црквом, семинарима за преводаце Библије, свеправославним конференцијама посвећеним Светом писму (Праг) и литургијском животу Православне цркве (Ереван), а као члан Академског савета Икуменског института за више теолошке студије у Јерусалиму учествовао је на оснивачким састанцима у Цириху, Венецији и Јерусалиму, као и на свечаној инаугурацији тога института.

Сарађивао је са свим часописима Српске цркве дајући стручне чланке.

Професор др Емилијан Чарнић, један од најугледнијих живих теолога у Српској цркви

Бележећи ову годишњицу живота, испуњену радом за добро Српске православне цркве и њене богословске науке, професору Чарнићу желимо дуг живот испуњен новим радовима, а на радост свих оних који се добру и напретку радују.

Сава, епископ шумадијски

Библиографија радова проф. Е. Чарнића

1. Ко је писац посланице Јеврејима (докторска дисертација, на грчком). Атина 1954.
2. Хипотеза о Варнави као писцу посланице Јеврејима. Богословље 1957, I, 80—85.
3. Хипотеза о Аполосу као писцу посланице Јеврејима. Богословље 1957, II, 68—82.
4. Питање „александринизма“ посланице Јеврејима. Богословље 1958, I, 27—39.
5. Питање „филонизма“ посланице Јеврејима. Богословље 1958, II, 9—26.
6. Хипотеза о Луки као писцу Посланице Јеврејима. Богословље, 1959, I—II, 40—46.
7. Посланица Јеврејима као литеарни проблем. Богословље 1960, I—II, 31—46.
8. Питање адресата посланице Јеврејима. Богословље 1961, I—II, 35—51; 1962, I—II, 57—78.
9. Тумачење посланице Галатима. Београд 1962.
10. Поводом припрема за критичко издање византијског текста Светог писма Новог завета. Богословље 1963, I—II, 1—7.
11. Тумачење посланице Филипљанима. Београд 1958.
12. Тумачење посланице Колошанима. Београд 1958.

13. Посланице апостола Павла. Уџбеник за V разред богословије. Београд 1967.
14. Београд 1969.
15. Увод у Свето писмо Новог завета, посебни део. Београд 1970.
16. Библијска ерминевтика. Београд 1971.
17. Традиционални и нетрадиционални фактори у преводу Светог писма, Богословље 1972, 31—39.
18. Увод у Свето писмо Новог завета, општи део. Београд 1973.
19. Архијереј по реду Мелхиседекову. Богословље 1973, 17—40; 1974, 17—46.
20. Еванђеље по Матеју, превод и тумачење I (гл. 1—11). Београд 1979.
21. Еванђеље по Марку, превод и тумачење. Београд 1983.
22. Еванђеље по Луки, превод и тумачење. Београд 1983.
23. Дела апостолска, превод и тумачење. Крагујевац — Вршац 1984.

Преводи са грчког

1. Свето писмо Новог завета. Београд 1973.
2. Божанствена литургија светог Јована Златоуста. Диселдорф 1976.
3. Обред Малог и Великог, Богојављенског освећења воде. Шибеник 1976.
4. Молебан за болесника, Београд 1976.

5. Обред благосиљања и резања колача; благосиљања: кољива, врбе на Цвети, грожд на дан Преображења Господњег; благосиљања и освећења: тамјана, новог крста, крста који се носи на прсима, црквених свећа, сваке ствари, црквеног барјака. Шибеник 1977.
6. Обред призивања помоћи, благодати и дара пресветог Духа на почетку сваког доброг дела; благодарења за испуњење молбе и за свако доброчинство Божије; молитве у почетку поста; обред освећења возила; молебна јектенија за немоћне, за умножење љубави и искоренивање мржње, за путнике, у време помора за престанак напрасне смрти. Београд 1977.
7. Вечерње у Недељу свете Педесетнице. Шибеник 1977.
8. Хришћанско опело. Шибеник 1978.
9. Света тајна крштења и миропомазања. Београд 1978.
10. Парастос. Дечије опело. Опело умрлих на Ускрс. Крагујевац 1978.
11. Света тајна брака. Шибеник 1979.
12. Света тајна покајања и причешћа. Молитве: за болесника, жени кад побаци, за онога који пада од злих духова. Београд 1979.
13. Псалтир. Крагујевац 1979.
14. Обред благосиљања и освећења икона и иконостаса, свештеничких одежда и богослужбених књига. Београд 1980.
15. Паримије, Краљево 1980.

16. Апостол. Вршац 1981.
17. Света тајна јелеосвећења. Београд 1981.
18. Крштење. Крагујевац — Вршац 1982.
19. Требник. Крагујевац 1983.
20. Велики канон светог Андреје критског. Крагујевац 1984.

Чланци

1. Зашто мртве спаљују? Мисионар 1970/3, 6.
2. Чиме се хранио Јован Крститељ? Весник 15. IV 1971.
3. Пут светог Саве. Теолошки погледи 1974/1—2.
4. Христос — васкрсење и живот. Теолошки погледи 1975/1.
5. Из теологије мучеништва. Православље 15. III 1977.
6. Какав језик у Цркви? Православље 15. III 1978.
7. О закону Божијем (брошура). Крагујевац 1977.
8. Бог је са нама. Каленић 1979/1.
9. Љубав — врлина која је са неба сишла на земљу. Каленић 1979/5.
10. Божић. Каленић 1979/6.
11. Шта је Свето писмо и зашто га треба читати. Календар Црква 1981.
12. Цвети. Каленић 1983/3.
13. Бог нам се јавио као човек. Каленић 1983/6.
14. Бог Отац је васкрсао Исуса из мртвих. Каленић 1984/3.

ХИРОТОНИСАН НОВИ ЕПИСКОП МОРАВИЧКИ ЛУКИЈАН ВИКАР Њ. СВ. ПАТРИЈАРХА

Свети архијерејски сабор СПЦ, на овогодишњем редовном заседању изабрао је за новог викарног епископа моравичког протосинђела Лукијана (Пантелића), духовника манастира Дивостина (еп. шумадијска).

Епископ Лукијан је рођен 19. августа 1950. године у Молу (Бачка) од родитеља, просветних радника, Милана и Загорке Пантелић рођ. Сивчев.

Осмогодишњу школу је завршио у Молу, а гимназију у Сенти.

После положене прве године на Правном факултету у Београду прелази на Богословски факултет СПЦ где је и дипломирао школске 1979/80. године.

Монашки постирг је примио на Духове 1979. г. у манастиру Дивостину. Чин монашења је извршио епископ шумадијски Сава.

У чин јерођакон рукоположен је на Духовски понедељак у цркви Св. Тројице у Крагујевцу, а у чин јеромонаха 22. септембра 1981. г. у манастиру св. Меланије у Зрењанину.

Епископ Лукијан (Пантелић), викар Његове Светлости патријарха

Ова рукоположења је извршио епископ шумадијски Сава.

Време од 1979—80. г. провео је у Немачкој, а 1981. био је у Енглеској ради изучавања језика.

По повратку из Енглеске (1981) до избора за епископа вршио је дужност пароха на манастирској парохији Дивостин-Поскурице.

Наречење је обавио патријарх српски Герман са епископима: браничевским Хризостомом, рашкопризренским Павлом, жичким Стефаном, шумадијским Савом, нишким Иринејем, зворничко-тузланским Василијем и марчанским Данилом, дана 30. јуна 1984. у Саборној цркви св. Арханђела Михаила у Београду.

Архијерејску литургију, у недељу 1. јула, на којој је извршен чин епископске хиротоније новоизабраног и нареченог епископа Лукијана, служио је патријарх српски Герман са епископима: шумадијским Савом и нишким Иринејем, уз присуство горе поменутих епископа.

Уредништво листа „Каленић“ честита избор и хиротонију владици Лукијану, и жели му плодно рад у архијерејској служби, на коју га је Дух Свети призвао.

Из Епархијскога Летописа

ОСВЕБЕН ЦРКВНО-ПАРОХИЈСКИ
ДОМ У БАТОЧИНИ (12. августа)

Када је 1981. године епископ Сава осветио темеље започетог црквено-парохијског дома у Баточини, није се ни слутило да ће дом бити кроз три године и освећен. Али трудом и великим залагањем месног пароха, проте Милутина Петровића, и његових вредних и Цркви оданих парохијана, ово дело је приведено крају, и освећење заказано за 12. август.

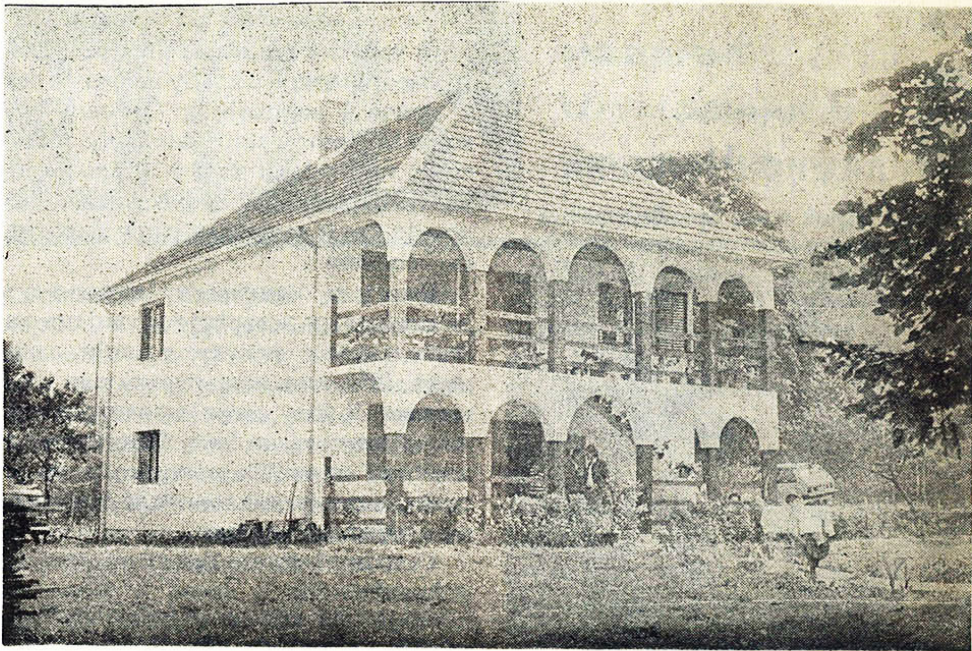
Још у раним јутарњим часовима Баточинци су се искупили испред храма да дочекају и поздраве свога Владика. Око 8 часова, дуги дворед народа дуж застрвене стазе, са цвећем, дочекао је радосно свога Архиепископа. Испред врата храма месни парох, о. Милутин, поздравио је бираним речима и зажелио добродошлицу Архиепископу. Од присутних једва је једна трећина могла да уђе у цркву. У току Литургије, на којој је певао Хор младих из Крагујевца, као и сестре манастира Грнчарице, рукоположен је за Бакана Радослав Петровић, син месног пароха проте Милутина. Обраћајући се присутном народу епископ Сава је похвалио ревност Баточинаца као и њиховог свештеника који, по речима Преосвећеног „спада у ред најбољих свештеника Епархије шумадјске и Српске цркве”. Новорукоположеном Бакону, будућем свештенику, владика Сава је пожелео да се у свему угледа на свога родитеља.

По завршеној Св. Литургији епископ Сава је са присутним свештенством извршио освећење црквено-парохијског дома.

Око 12 часова постављена је трпеза хришћанске љубави, на којој је узело учешће око 850 званица. У току ручка прву здравицу је подигао прото Милутин, и захвалио на одзиву преосвећеном епископу Сави, а затим се захвалио и својим парохијанима са којима је заједно поднео велики труд да до овог славља дође. Другу здравицу је подигао високопречасни ректор Београдске богословије о. Душан Дачић, који је био професор и о. Милутину и његовом сину Радосаву.

После свих здравицу је подигао епископ Сава изразивши своју велику радост за све што је доживео у Баточини.

Око 15 часова Преосвећени је, срдечно испраћен од свих, кренуо за Брзан да би тамо венчао свршеног богослова Дејана Павловића. Из Брзана епископ Сава је продужио за Кијево, где је обичао радове на подизању нове звонаре. Из Кијева пут је водио за манастир Грнчарицу; а око 20 часова Преосвећени је кренуо за своју резиденцију у Крагујевцу, носећи са собом најлепше успомене тога дана.

Нови парохијски дом у Влашкој код Младеновца

ЕПИСКОП САВА У ВЛАШКОЈ КРАЈ МЛАДЕНОВЦА

Дана 5. августа 1984. године парохијани влашканске парохије доживели су ретко славље. Тога дана преосвећени епископ Сава учинио је канонску посету Влашкој, служио Св. литургију и извршио чин освећења новоподигнутог црквено-парохијског дома.

На парохији влашканској дела млади свештеник, о. Живота Марковић, који је, као новорукоположени, дошао овде 1974. године.

Пре неколико година о. Живота је, такорећи без динара у благајни, излио темеље и започео зидање црквено-парохијског дома у Влашкој. Посао је био велики, али о. Живота са својим парохијанима био је упоран на овом делу. И, уз помоћ Божју, започето је и завршено. Ове године, и парох и народ, позвали су свога Владика на изврши освећење дома и да заједнички поделе радост, јер „дом је радио народ који има плодотворну веру”, како рече о Живота.

По завршеном чину освећења постављена је заједничка трпеза хришћанске љубави, коју су припремили парохијани влашканске парохије. Похваливши ревност парохијана и њиховог свештеника на богоугодном делу, позивајући их да и даље ревнују за добро своје Цркве, епископ Сава је, срдечно испраћен од свих, кренуо за Тополу.

ЕПИСКОП САВА У ПОСЕТИ ЧУМИЋУ (12. јула)

Петровдан је храмовна слава цркве у Чумићу. Овде је Владика, за последње четири године, два пута служио на овај дан. Ове године епископ Сава је учинио канонску посету Јагодинској цркви, а посету Чумићу казао је за поподне око 16,30 часова, да у исто време изврши и освећење темеља црквено-парохијског дома.

У заказано време владика Сава је стигао у Чумић са новохиротониса-

ним епископом Лукијаном. Пошто је славски ручак био у току, двојица архиепископа су пришли хришћанској трпези љубави. У току ручка епископ Сава је представио присутном народу најмлађег архиепископа Српске православне цркве, у лицу Владике Лукијана.

У 17 часова архиепископи, свештенство и народ кренули су у цркву на вечерње, а затим, у литији, на освећење темеља будућег црквено-парохијског дома.

После обављеног чина освећења темеља двојица архиепископа су се задржали дуже у разговору са присутним свештенством и црквеним одбором, док је у порти и даље трајало народно весеље.

У ДИВОСТИНУ (29. јула)

Манастир Дивостин, који се налази на 8. километру пута Крагујевац—Милановац, посвећен је Благовештењу Пресвете Богородице. Поред храмовне славе манастир слави као заветну и недељу пред Св. пророка Илију. То је последња недеља у месецу јулу, а коју народ назива „Пресвета”.

Ове године архиепископску Литургију, која је почела у 8,30 часова, служили су епископ Сава и новоизабрани епископ канадски Георгије. На Литургији је певао хор из Беле Цркве.

После Св. литургије обављен је чин малог водоосвећења испред храма. Овде је епископ Сава поучио присутни народ и представио им новог епископа канадског.

Око 12 часова постављена је трпеза хришћанске љубави у новом конаку, чија изградња се приводи крају. У току ручка здравицу је најпре подигао епископ Георгије, у којој је изложио десетогодишњи рад епископа Саве у Канади и Америци.

На крају епископ Сава је обновио успомене из своје некадашње епархије у Америци и Канади и зажелио епископу Георгију срећан пут и плодоносан рад у епархији канадској.

Протојереј

Будимир Чоловић

бивши парох прве аранђеловачке

У својој осамдесетој години, после тешке болести, престало је да куца срце и ступио је пред Господа Бога протојереј Будимир Чоловић, бивши парох прве аранђеловачке парохије, у мировини. Рођен је у селу Јеловику 1904. год. а убрзо са родитељима долази у Аранђеловац, где проводи своје детињство, ту завршава основну школу и гимназију. Својом вољом и вољом родитеља уписује се у Бого-

словију у Сремским Карловцима, коју са успехом завршава 1929. год. Своју свештеничку службу почео је на орашачкој парохији у Орашцу као капелан протојереју Миливоју Мијовићу; из Орашца долази у Аранђеловац за пароха прве аранђеловачке парохије где и завршава своју парохијску службу.

Књигу и богословску науку увек је волео, што потврђује студијама на Богословском факултету, који завршава 1959. год. као парохијски свештеник. У току своје парохијске службе трудио се да увек буде прави и достојан сејач Христове науке, па је стекао велику наклоност и поштовање својих парохијана.

Сахрањен је на Градском гробљу у Аранђеловцу, а опело је обављено 23. маја ове године у храму Св. Арханђела Гаврила у Аранђеловцу. Чинодејствовао је епископ шумадијски господин др Сава, у присуству епископа источноамеричког господина Христофора, уз саслужење 23. свештеника и ђакана Зарије Божовића из Крагујевца. За време опела од покојног проте Будимира опростила су се два свештеника, један у храму а други на гробљу, бивши пароси орашачки. Храм је био пун верника, рођака, пријатеља и поштовалаца проте Буге, који су дошли да свога некадашњег свештеника испрате до његове вечне куће и да се заједно са епископима и свештеницима помоле Богу за његов вечни мир и усељење његове душе у небеско царство, у наручје Авраама, Исака и Јакова.

о. Миленко Дидић

Ако Господ хтедне

ЖИВЕЋЕМО
И УЧИНИЋЕМО ОВО

(Јок. 4:15)

23. септембар — недеља, свете мученице Минодора, Митродора и Нимфодора

ВРЕОЦИ — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра, а после ње биће освећење новог парохијског дома.

26. септембар — среда, Претпр. Воздвижења

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејско бденије са изношењем Часног крста у Са

борној цркви почиње у 6 часова увече.

27. септембар — четвртак, КРСТОВДАН

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејска литургија у Саборној цркви почиње у 9 часова изјутра.

7. октобар — недеља, света Текла; св. Симон, Стефан, Владислав и Давид

САРАНОВО — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра, а после ње биће освећење темеља новог парохијског дома.

14. октобар — недеља, Покров пресвете Богородице

РЕСНИК, код Крагујевца — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра.

НОВЕ КЊИГЕ

Дела апостолска у научној обради и тумачењу могу се поручити код издавача: „Каленић“ 34000 Крагујевац, Маршала Тита 67; „Банатски весник“, 26300 Вршац, Маршала Тита 20; и код писца Е. Чарнић, 11000 Београд, Мајора Илића 13/III.

Цена књизи је 500,00 динара. Код поменутих издавача могу се добити још и:

2. *Наша вера*, од архиепископа финског Павла. Књига има 92 стране а цена јој је 120 динара.
3. *Минеј за септембар*. Цена је 1500,00 динара.
4. *Минеј за октобар*. Цена је 1700,00 динара.
5. *Минеј за новембар*. Цена је 1700,00 динара.
6. *Минеј за децембар*. Цена је 1900,00 динара.
7. *Минеј за март*. Цена је 1900,00 динара.
8. *Минеј за април*. Цена је 1900,00 динара.

Каленић

ГОДИНА VI
35. (5/1984.)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:

„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/326-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Мухић“,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж: 12.000 примерака

Цена: 20,00 динара примерак

Годишња претплата 120,00.— д. а за
иностранство: 12 ам. долара